

Anàlisi del disseny de la política i de les necessitats

F. Xavier Ballart Hernández

PID_00196153

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció.....	5
1. Polítiques i programes com a objecte d'avaluació.....	7
1.1. En la pràctica: existència d'activitat i d'uns recursos mínims	8
1.2. Validesa aparent i lògica de la intervenció	8
1.3. La representació gràfica de la política i de la teoria en què es basa	9
2. Finalitats, objectius i hipòtesis en què es basa la intervenció	11
2.1. Finalitats i objectius	11
2.2. Hipòtesis generals i parcials	12
3. Definició del problema i anàlisi de les necessitats.....	14
3.1. Anàlisi de la problemàtica i dels serveis necessaris	14
3.2. Utilització d'enquestes per a quantificar les necessitats	15
4. Lectures obligatòries.....	17

Introducció

Aquest mòdul presenta dos aspectes que es poden considerar dos tipus d'avaluació: l'anàlisi del disseny del programa i l'anàlisi de les necessitats. Com s'ha explicat en el mòdul 2, una avaluació limitada al disseny d'una política no és gaire freqüent llevat del cas que aquest treball es faci prèviament per a valorar l'avaluabilitat de la política. D'altra banda, les anàlisis de necessitats, si bé es poden fer al cap d'uns anys quan la política ja s'està portant a terme per a comprovar a qui està servint, el més normal és que es facin abans d'aprovar la política. Així va ser en el cas de la Llei de la dependència espanyola amb el llibre blanc que s'utilitza en aquest mòdul per a il·lustrar aquesta mena d'estudis. Amb tot, creiem que les consideracions que es fan a continuació sobre lògica de la política o programa, finalitats o objectius i hipòtesis generals o parcials reforcen la importància de tenir un bon disseny i una bona anàlisi de necessitats tant si es mira des de la perspectiva planificadora *ex ante* com des de la perspectiva avaluadora *ex post*.

En aquest mòdul es fa una presentació deliberadament pràctica (per això no s'hi inclouen referències) en la línia de les guies de l'Ivàlua. El text proposat juntament amb la guia Ivàlua corresponent i l'avaluació que serveix d'il·lustració haurien de permetre a l'estudiant una immersió força completa en el tema objecte del mòdul.

1. Polítiques i programes com a objecte d'avaluació

En l'inici del mòdul 2 hem distingit entre *polítiques* i *programes*. Dèiem que la **política** es refereix a una orientació de caire més general per a l'acció mentre que els **programes** representen un nivell de concreció més elevat en el sentit d'indicar no solament la filosofia que inspira l'acció, sinó també les persones que intervenen, els materials i els equips necessaris, les activitats i els canvis que es preveuen com a conseqüència de la intervenció pública.

Si examinem els pressupostos dels governs, sovint existeix una **jerarquia** en la base de la qual es troben les **accions i projectes**, per sobre dels quals hi ha els **programes** i agrupant-los, les principals **polítiques** sectorials enteses com a grans línies d'intervenció sobre la realitat social.

Així, tenim polítiques educatives, de salut, socials o ambientals i programes de lluita contra el fracàs escolar, d'atenció sanitària a persones immigrants, de suport a les víctimes de la violència domèstica o de lluita contra els incendis forestals.

En la pràctica, el llenguatge polític i administratiu no discrimina perfectament entre polítiques i programes llevat que en un govern o administració s'hagi consolidat l'ús d'un dels dos termes per a fer referència a una intervenció concreta.

- Normalment les polítiques o programes tenen una **perspectiva poblacional o territorial** en el sentit de prestació de serveis (o regulació de l'activitat) a col·lectius de persones, empreses o territoris. Aquesta perspectiva és diferent de la dels professionals individualment considerats i que fan possible la política. Les polítiques són avaluades des de la perspectiva de si donen una resposta adequada a una problemàtica o necessitat social, de si contribueixen a mitigar el problema.
- Qualsevol conjunt de professionals, equipaments o materials i usuaris amb una finalitat més o menys clara que dóna lloc a una activitat observable pot ser considerat una política o un programa, tant si es tracta d'**intervencions petites** i de baix pressupost com d'**intervencions grans**, característiques de l'estat del benestar, amb elevats nivells de despesa pública i privada.
- Les polítiques i els programes es poden identificar amb **activitats conegudes** que fa molt temps ocupen les administracions públiques o amb **noves activitats** que constitueixen formes innovadores d'intervenir sobre un àmbit o problema.
- Si bé és possible que un programa es desenvolupi a través d'**una única organització** la missió de la qual coincideix amb la finalitat del programa, normalment una organització impulsa al mateix temps diversos pro-

grames i no ho acostuma a fer tota sola sinó en el marc d'una **xarxa d'organitzacions**.

1.1. En la pràctica: existència d'activitat i d'uns recursos mínims

Abans d'analitzar una política o un programa és necessari entendre clarament en què consisteix i ser capaç de descriure les **activitats reals** que es desenvolupen i que afecten persones concretes. Qualsevol intervenció pública ha de contenir uns elements mínims sense els quals no podria desenvolupar-se. Dit d'una manera molt simple, un programa necessita:

- **Persones**, tant personal que presta els serveis com usuaris d'aquests serveis, si bé el propòsit principal de l'avaluació no és avaluar uns i altres sinó la intervenció com a acció pública sobre un conjunt de persones o territoris que presenten un problema.
- **Materials i equipaments** amb els quals interactuen les persones, tant els professionals com els usuaris. L'estructura organitzativa estableix i ordena la interacció entre professionals i equipaments. Els processos de prestació dels serveis estableixen com interactuen professionals i usuaris.
- **Activitats** que responen a una lògica sobre com el programa pretén aconseguir una millora en la situació dels beneficiaris. En relació amb qualsevol avaluació ha de ser possible descriure les activitats. Si no hi ha activitat no hi ha política i més val no fer l'avaluació. Si encara no s'ha produït l'activitat, és millor esperar que es faci i fins i tot un temps addicional per a deixar temps que es produeixin els efectes desitjats.

L'existència de persones, equips o materials i activitat és una condició prèvia. Més enllà d'aquests elements que confirmen que el programa té una entitat mínima, la intervenció ha de tenir una o diverses finalitats principals, és a dir, hi ha d'haver una idea clara de la millora que s'espera que es produeixi i com es preveu que això passi.

1.2. Validesa aparent i lògica de la intervenció

Llevat de casos excepcionals, les polítiques i els programes tenen una **validesa aparent**, és a dir, allò que fan i les suposicions en què es basen tenen un sentit. És lògic que així sigui perquè els governs i les administracions han de prioritzar i per tant pensar bé a què dediquen els recursos. A més, en general, tendeixen a imitar les polítiques d'altres governs i administracions de manera que les respostes a un determinat problema social com, per exemple, la pobresa s'assemblen força. De fet, fins i tot es produeix aquest efecte d'imitació entre regions mundials força allunyades i amb problemes i contextos diversos com Europa i l'Amèrica Llatina o Europa i el nord d'Àfrica.

Una altra qüestió és que els governs i les administracions es llencin a aprovar una política o un programa perquè políticament els sembla oportú però sense que hagin entrat en una discussió profunda sobre les possibilitats que aquella intervenció tingui èxit en el seu context. La inclusió en el pressupost posa en marxa la maquinària organitzativa sense una anàlisi prèvia del problema o sense ni tan sols una explicació realista de per què es fan les coses i de què és possible assolir a curt, mitjà o llarg termini.

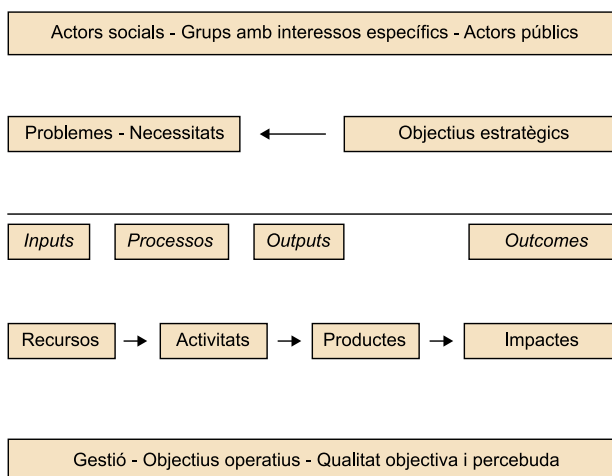
El més probable és, doncs, que **no hi hagi una descripció escrita del model d'intervenció** que es proposa ni tan sols de la forma com es pretén procedir. En el cas en què el programa hagi demanat finançament extern, la lectura de la proposta inicial –dels objectius i intencions del programa, dels recursos disponibles i de les activitats previstes– pot donar una idea del model d'intervenció si bé també és possible que no estigui gaire ben definit i resulti força ambigu al lector. Si els promotors no han assolit un elevat nivell de concreció per falta de consens o perquè simplement van pensar que només necessitaven una sèrie d'idees inicials per arrencar i que ja s'aniria concretant durant el desenvolupament, aleshores és important, abans d'iniciar l'avaluació, assegurar que s'entén bé el programa.

1.3. La representació gràfica de la política i de la teoria en què es basa

Una manera de comprovar que s'entén bé la intervenció consisteix a representar-lo de forma gràfica. Si la política o programa estan ben construïts, la cadena d'accions i canvis (la teoria d'acció) hauria de ser clara i els seus efectes també, de manera que la seqüència temporal s'hauria de poder representar de diverses maneres, amb el formar que es vulgui.

En el mòdul 1 hem presentat aquest esquema:

Esquema 1

Aquest esquema dóna lloc a la taula següent:

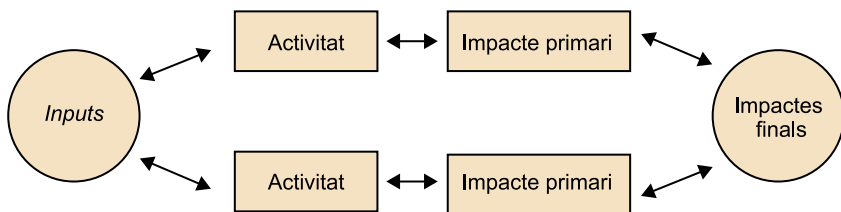
Taula 1

	Recursos	Activitats	Productes	Impactes a curt termini	Impactes a llarg termini
Definició	El que es necessita per a dur a terme les activitats	El que es fa amb els recursos	El que produeixen les activitats	Els canvis que generen els productes a curt termini	Els canvis que s'espera produir en el problema
Descripció	Diners Professionals Edificis Dades	Accions expressades amb un verb	Persones, empreses, territoris, documents que han passat per una activitat o procés	Canvis d'actitud Canvis de comportament Millores en les condicions personals i de vida	Transformació del problema inicial

Font: elaboració pròpia

Una altra versió d'aquest esquema més senzilla posa en relleu que les activitats solen ser múltiples:

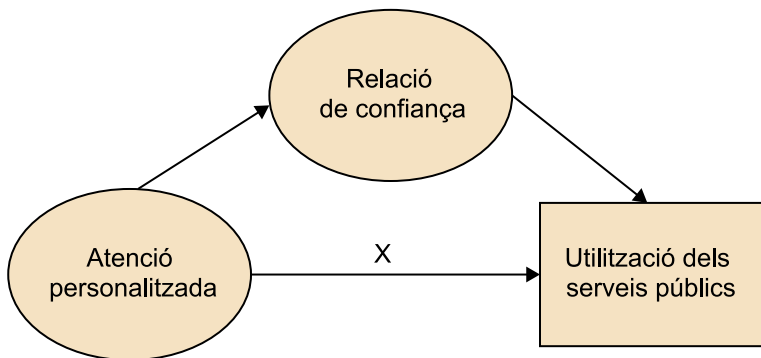
Esquema 2

Font: elaboració pròpia

Si es tracta de posar en relleu les relacions de mediació entre factors causals i les hipòtesis sobre el comportament humà es pot adoptar una representació gràfica d'aquest tipus:

Esquema 3

Font: elaboració pròpia

Per exemple, en el cas dels sense sostre, una teoria d'acció es podria fonamentar en la hipòtesi següent: quan equips d'agents de la policia local i de treballadors socials públics contacten amb persones que estan al carrer sense sostre per oferir-los traslladar-se a una residència municipal, és menys probable que aquells acceptin els serveis públics. És més probable que acceptin quan l'oferta d'ajut prové de persones i organitzacions socials del tercer sector que tinguin una aparença menys amenaçadora per a persones en dificultats que poden témer complicacions de tipus legal.

2. Finalitats, objectius i hipòtesis en què es basa la intervenció

La reflexió sobre les finalitats de les polítiques o sobre els seus objectius estratègics i operatius té més a veure amb la planificació de les accions públiques que no amb la seva avaluació. En la pràctica, però, l'avaluació no pot prescindir d'una certa anàlisi de finalitats i objectius en la mesura que el paradigma dominant en el món de l'avaluació és precisament el que contrasta les actuacions públiques amb allò que s'havien proposat, tant si són els objectius "oficials", els objectius que dedueix l'analista a partir de l'anàlisi de les necessitats o els objectius que l'avaluador aconsegueix consensuar amb els *stakeholders* primaris (vegeu el mòdul 2).

2.1. Finalitats i objectius

La literatura de gestió acostuma a diferenciar entre *objectius estratègics* i *objectius operatius*. Els **objectius estratègics** són els que estan relacionats amb el problema que s'ha de resoldre i amb les seves diferents vessants o dimensions.

Per exemple, en el cas de les polítiques contra la pobresa podem assenyalar múltiples dimensions del problema: la manca d'ingressos econòmics, la dificultat per a la inserció laboral, els problemes de salut física o mental, la falta de suport familiar o de sostre, etc.

Els **objectius operatius** no tenen a veure amb l'impacte final de la política, sinó amb **funcions** que han de complir els gestors perquè el programa tiri endavant.

Per exemple, els gestors han de ser capaços de captar usuaris, han de gestionar els procediments administratius o han d'organitzar les activitats que s'ofereixen als usuaris i recopilar informació que permeti l'anàlisi.

En la utilització d'aquests termes també hi ha ambigüïtat, ja que alguns gestors o analistes prefereixen el terme **finalitats** en lloc d'*objectius estratègics* o fan servir altres termes per a qualificar els objectius (objectius generals, objectius específics). En tot cas, el que és important és diferenciar els dos plans i ser conscient que l'anàlisi o avaluació de la política se centra en els objectius estratègics o finalitats.

En la reflexió sobre els objectius estratègics o finalitats de les polítiques o programes, sovint arribem a dues conclusions que estan relacionades:

En primer lloc que **els objectius estratègics oficials solen ser molt genèrics**. Es refereixen a grans idees polítiques, molt rellevants però difícilment mesurables com la cohesió social, la participació ciutadana i la igualtat d'oportunitats.

Resulta, però, molt difícil establir relacions de causalitat entre una o diverses intervencions públiques i aquestes grans finalitats. Sovint una política té dos gran objectius estratègics, un dels quals és molt més mesurable que l'altre.

Per exemple, en educació se sol parlar de cohesió social i rendiment escolar. Com que el rendiment escolar és molt més mesurable, l'avaluació de qualsevol intervenció tendeix a prendre el rendiment escolar com a variable d'èxit.

En segon lloc, que **les polítiques necessitarien molta més intensitat** (recursos, temps, poder arribar a més persones, empreses o territoris) per a tenir un efecte durador en els problemes que volen canviar. Hi sol haver una certa desproporció entre la dimensió del problema i de la política.

Per exemple, un nombre necessàriament reduït de joves pot completar un curs sobre comportament cívic que organitza una ciutat. Aquest és un producte fàcilment constatable. No obstant això, és menys clar quin pot ser l'efecte d'un curs d'aquest tipus en la reducció del gamberrisme en una ciutat subjecta a múltiples processos socials i a canvis constants.

En casos com aquest, l'avaluació es pot centrar a examinar si les activitats estan generant els resultats esperats a curt termini sobre la base d'entendre que el fet de generar activitat i productes a curt o a mitjà termini conduiran als impactes finals desitjats a llarg termini.

2.2. Hipòtesis generals i parcials

Normalment una política es fonamenta en una **hipòtesi general** basada en el coneixement acumulat sobre el comportament de les persones.

Per exemple, la política del carnet per punts i dels radars de control de velocitat en les carreteres es basen en una idea simple: si l'amenaça de multa és creïble i la sanció té un cost elevat per al sancionat, aquest canviarà el seu comportament. En ambdós casos s'utilitza al mateix temps una altra suposició bàsica sobre el comportament humà: les persones poden i volen canviar si reben ajut. Per això es poden recuperar els punts del carnet tornant a l'autoescola i l'administració avisa de l'existència del radars uns quilòmetres abans de la seva ubicació.

Però la política també es basa en unes **hipòtesis parcials** que es troben en la base del procés pel qual s'espera que la política o el programa arribi a donar solució al problema.

La qüestió fonamental és, un cop més, si les activitats previstes es poden realment organitzar i fer, si com a conseqüència d'implementar una o diverses activitats, les persones, empreses o territoris podran avançar i fer-ne d'altres, cosa que voldria dir que es produeixen una sèrie de canvis d'actituds i de comportament i que s'entra en un cercle virtuós en el sentit desitjat. En últim terme, la **seqüència completa d'activitats i canvis** experimentats pels destinataris de la política o programa hauria de portar a aconseguir els objectius estratègics o finalitats.

Per exemple, normalment és difícil passar d'una situació de marginalitat social a una situació d'autosuficiència econòmica i treball estable. Algunes persones han de seguir un procés llarg que exigeix completar la seva educació bàsica, resoldre problemes de salut, adoptar nous hàbits laborals, fer un canvi en la manera d'enfocar la seva pròpia vida abans de poder tenir algun tipus d'experiència laboral que els permeti fer el salt cap a un lloc de treball temporal i d'aquest cap a una ocupació amb una mínima estabilitat i ingressos.

És, doncs, necessari tenir present **la seqüència temporal de la intervenció pública** i la diferència entre **impactes a curt termini** (directament causats per una intervenció o activitat), **impactes intermedis** (que resulten dels anteriors) i **impactes a llarg termini** (fruit de l'acumulació dels impactes a curt i mitjà termini). Des d'aquesta perspectiva, les polítiques es poden representar com una **cadena** o com una **escala**.

Un altre exemple. El govern incrementa la inversió en recerca i desenvolupament. Amb això espera incrementar el nombre de recercadors i tecnòlegs a temps complet. Els resultats del seu treball s'haurien de poder mesurar en forma de publicacions indexades, patents o en captació de nous recursos d'altres administracions. El govern pot a la vegada incentivar la interacció entre recercadors, la formació de grups i les aliances entre organismes. Això hauria de portar a més productivitat i competitivitat dels grups i organitzacions. Tot plegat, al seu torn, podria generar noves oportunitats de negoci, nous productes i noves empreses. L'expansió en el mercat i les noves empreses s'haurien de traduir en nous llocs de treball i en retorn de diners al govern en forma d'impostos.

Els altres dos aspectes que és necessari tenir present són el **context** i les **característiques de les persones o territoris** als quals es dirigeix la política o el programa. En polítiques públiques de caràcter econòmic i social, sovint l'èxit depèn de les **condicions de l'entorn** i més concretament del moment en què es troba el cicle econòmic i el mercat laboral. D'altra banda, donat un mateix entorn, una política podria només ser **vàlida per a un cert tipus de persones, empreses o territoris**. En aquest sentit és convenient tenir present la qüestió de si les hipòtesis generals i parcials en què es basa la intervenció funcionen de forma diferent segons els grups de població o destinataris als quals es dirigeixen.

3. Definició del problema i anàlisi de les necessitats

Per a dissenyar una política o un programa és necessari fer un bon diagnòstic previ del problema i de les necessitats socials. Aquesta funció té més a veure amb la planificació de les accions públiques que no amb la seva avaluació. En la pràctica, però, el més probable és que ens trobem que una política o un programa fa molts anys que funciona i que no s'ha fet cap anàlisi del problema o de les necessitats prèvia.

Això no impedeix que es faci –cosa que no deixa de ser una forma d'avaluació– ja que les necessitats de la població evolucionen i els gestors del programa necessiten saber quines necessitats estan realment cobrint amb els serveis que estan prestant. De fet, en molts països s'ha aprovat legislació que obliga a fer estudis de caràcter prospectiu, normalment en la fase de planificació, tant pel que fa a la prestació dels serveis i les diferents modalitats com a la projecció del seu cost i de la seva sostenibilitat financera.

La planificació d'una política o un programa requereix dos tipus d'activitats:

- 1) L'anàlisi de la problemàtica que justifica la intervenció pública.
- 2) L'anàlisi dels serveis necessaris per a generar un canvi en les persones que pateixen la situació problemàtica.

3.1. Anàlisi de la problemàtica i dels serveis necessaris

Dins el primer apartat d'anàlisi del problema i de les necessitats hi entren com a mínim les activitats següents.

1a. activitat

Definir i delimitar el problema en el sentit d'**entendre les relacions entre els diferents elements que integren el problema.**

Per exemple, una persona en una situació de dependència econòmica pot, a més de no tenir una font d'ingressos per mitjà del treball, patir deficiències educatives, problemes de salut mental, trobar-se en una situació de desestructuració familiar greu o fins i tot trobar-se al carrer sense sostre.

2a. activitat

Quantificar el **nombre de persones** que pateixen aquell problema, cosa que novament es complica si s'han de tenir en compte les diferents vessants o dimensions del problema.

3a. activitat

Analitzar les característiques sociodemogràfiques de les persones que tenen el problema (edat, sexe, estudis, experiència laboral...) per tal de definir els **perfils** i comprendre els factors determinants de la situació no desitjada.

Per exemple, es pot intentar definir el **cercle viciós** i les relacions causals entre els diversos factors per tal de pensar com la intervenció pública pot trencar aquest cercle i convertir-lo en un cercle virtuós de sortida a la situació no desitjada.

Dins el segon apartat d'**anàlisi dels serveis necessaris** per a generar un canvi en la situació de les persones que experimenten el problema hi entren:

1a. activitat

Analitzar **quin tipus de serveis són els més adequats** per a les persones que pateixen la problemàtica.

Per exemple, en el cas de l'atur, unes vegades s'ofereix supervisió i assessorament sobre com buscar feina i poca cosa més. Altres vegades es combina aquesta supervisió amb cursos de formació ocupacional, pràctiques en empreses o en institucions públiques, suport psicològic o assessorament en la creació d'empreses per la via de l'autoocupació.

2a. activitat

Quantificar el **volum de serveis** necessaris per a cobrir la totalitat o una part de les persones que pateixen el problema. Aquesta qüestió tampoc no és fàcil ja que la resposta dependrà de si es vol cobrir moltes persones (la totalitat si hi tenen dret legal) o si es vol cobrir només una part. En funció que s'opti per una o altra estratègia, la **intensitat i el nivell de contacte amb el programa** serà major o menor, més o menys freqüent. En general, les administracions opten per la cobertura universal per raons d'igualtat però aquesta opció pot restar efectivitat i en molts casos no és equitativa, ja que el problema no es distribueix de forma igualitària entre les persones o els territoris.

3a. activitat

Valorar quines **alternatives en la forma de provisió dels serveis** són millors en termes de cost.

Per exemple, en el cas de les polítiques de salut, la implementació de tecnologies permet evitar en alguns casos la presencialitat del malalt o concentrar un mateix tipus de tasques en un centre. En la mateixa línia algunes activitats que abans requerien hospitalització s'intenten solucionar en assistència primària amb menys despesa.

3.2. Utilització d'enquestes per a quantificar les necessitats

Per a dur a terme aquestes tasques és necessari recollir i gestionar informació tant sobre la població que té el problema com sobre les diverses maneres de prestar els serveis i els seus costos.

Les dues principals fonts d'informació sobre el problema i la població són els arxius de la mateixa administració, els professionals i els mateixos usuaris actuals o futurs del servei.

1) Els **arxius de l'administració** són la font més directa d'informació, si bé les dades de l'administració no solen estar en un únic lloc o a punt per a ser utilitzades amb finalitats d'anàlisi o recerca. Les dades base les generen els metges en diagnosticar, els mestres en posar les notes de les proves, els treballadors socials en omplir els barems de dependència física, mental o econòmica. A partir d'aquestes dades individuals es poden obtenir estimacions poblacionals sobre la distribució d'una determinada situació o problema.

2) Les dades base també es poden generar mitjançant entrevistes o **enquestes a professionals i a usuaris** dels serveis públics. El treball mitjançant **entrevistes** requereix pensar i justificar adequadament els criteris per a seleccionar les persones entrevistades. Mentre que el treball mitjançant una **enquesta** representa un nivell de complexitat i cost superior en la mesura que s'ha de dissenyar la mostra (que pot ser representativa o no representativa de la població de referència), redactar les preguntes, administrar el qüestionari, codificar les dades i analitzar-les amb un paquet estadístic. En la mesura que es cometin més errors, substitucions i en general es tingui poca cura en el treball de camp en resulten més afectats la validesa de les respostes i els resultats de l'enquesta.

També és possible **aprofitar les dades generades per enquestes existents** fetes amb altres finalitats. El problema és que no sempre es troben totes les dades que es necessiten i sovint les enquestes estan fetes perquè siguin representatives en un determinat nivell d'agregació que no coincideix amb el nivell per al qual es voldrien tenir dades representatives (per exemple, existeix una enquesta europea o una d'espanyola però no una feta en l'àmbit de regions europees que permeti comparar entre elles).

Una altra cosa és **valorar els serveis que necessiten les persones i el seu volum**. En aquest cas, el més freqüent és seguir un criteri professional i tenir en compte l'experiència d'altres administracions que tinguin programes similars. En alguns casos pot estar justificat preguntar als usuaris del servei per mitjà d'una enquesta, en particular quan l'administració preveu distribuir els serveis per mitjà de dues o més modalitats alternatives.

Per exemple, en el cas de la Llei de la dependència, el sistema espanyol preveu que els serveis els prestin familiars o professionals. Alhora els professionals poden prestar els seus serveis en el mateix domicili o en un centre d'atenció. En alguns casos, l'opinió dels usuaris o dels familiars podria ser rellevant per a l'organització dels serveis.

4. Lectures obligatòries

Presentació

En aquest mòdul es proposen tres lectures obligatòries. En primer lloc la guia pràctica núm. 2 d'Ivàlua sobre avaluació de les necessitats. Juntament amb aquest text que reforça l'explicació del mòdul, es proposen dos textos relacionats amb la Llei de la dependència: el primer és el llibre blanc que inclou un anàlisi de necessitats. I el segon és la primera avaluació de la Llei de la dependència encarregada pel govern espanyol.

Lectura 1

Guia pràctica 2. Avaluació de necessitats socials (2009). Institut Català de Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua).

Lectura 2

Atención a las personas en situación de dependencia en España. Libro blanco (2004). Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Lectura 3

Evaluación de resultados a 1 de enero de 2012 sobre la aplicación de la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de promoción de la autonomía personal y atención a las personas en situación de dependencia (2012). Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Preguntes que ha de contestar l'estudiant

- 1) Imagineu que heu de fer una anàlisi de necessitats de persones sense sostre i no hi ha una enquesta oficial. Com podríeu procedir?
- 2) Descriviu com va procedir el govern espanyol per determinar els tres nivells de dependència finalment aprovats.
- 3) Què aporta l'avaluació de la Llei de la dependència? Creieu que està ben construïda? Quines són les seves principals debilitats?

